Ч. 151. (650). Львів, пятниця дня 13. липня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано крім понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ пів року	12·— „
„ чверть року	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ пів року	16·— „
„ чверть року	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	27 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	34 фр.

Реформа конституції.

Відень, 12. липня.

Трьохлітня відсутність парляменту і зміни викликані війною поза межами придунайської монархії і в її межах роблять реформу австрійської конституції неминучою — про се нема двох думок у народів Австрії і її міродатних політичних кругів. І президент міністрів по полагодженю найбільш нагальних справ — провізоричного буджету, продовженя посольських мандатів і т. д. виступив в липни з пляном утворити окреме позапарляментське тіло для виробленя основ реформи австрійської конституції. Ся нова комісія малаб після проекту правительства складати ся з 9 послів і 9 членів палати панів. До неї малиб увійти окрім того вчені, особливо правники зпоза парляменту. Членів сеї комісії мав-би призначити цісар, і малаб вона характер інституції державних функціонарів з певно означеними задачами.

Для теперішного тимчасового правительства є дуже характерним, що йому по трьох тижнях зробило ся вже тісно в рамках парляменту і що воно для свого першого активного виступу шукає терену поза парляментом.

Як мало здібности має правительство Зайдлера перевести таку велику і важну справу, як реформа конституції, видно хоч би з того, що пропозиція його в своїй урядовій формі не стрінула співчутя навіть у німецьких націоналістів, які вже недавно були готові перевести вилучене Галичини без парляменту — шляхом октроа.

Південні Славяни, Чехи, розуміє ся і Українці віднесли ся до проекту Зайдлера різко неґативно. В парляменті Українці бачили все найвідповіднійше місце для оборони своїх національно-політичних прав; демократичні традиції української політики і житєві сучасні потреби українського народу примушують його політичних провідників рішучо боронити ся против того, щоб реформу австрійської конституції обговорювано десь поза межами парляменту.

Поляки найпізнійше зазначили своє становище супроти пропозиції правительства і коли виявилась в парляменті її цілковита безнадійність показала також нахил виступити в „обороні“ парляментаризму.

Проти позапарляментарної комісії повинні Українці рішучо боронити ся як з засадничих так і з річевих зглядів. Постійна позапарляментарна комісія, яка складає ся всеж з парляментарів, моглаб при евентуальнім відроченю парляменту бути його зовсім небажаним суроґатом, а тим самим і певного рода зброєю в руках противників парляменту.

В обох палатах парляменту істнують комісії реформи конституції. Є окрім того намір утворити ще в палаті послів підкомісію і передати їй деяку частину підготовчої роботи. Коли пропонована президентом комісія займеть ся тою-ж самою роботою, що і парляментарні комісії, то вона є просто зайвою; колиж вона робити ме щось инше; то буде шкідливою, бо перебере на себе частину роботи, що належить лише парляментови і таким робом звузить обсяг його компетенції.

Що до самої організації праці в справі реформи конституції то комісія пропонована Зайдлером лише ускладнилаб її; між правительством з одного боку і парляментарним пленумом з його комісіями і евентуальними підкомісіями з другого боку просто не має місця ще для якоїсь позапарляментарної комісії.

Проти комісії зложеної на половину з представників палати панів і палати послів, як се пропонують німецькі націоналісти передовсім треба заявити, що вплив членів палати панів на послів в справі реформи конституції в перших стадіях обговореня сеї справи не може бути бажаним. Палата послів повинна з початку розробити проект реформи конституції в усіх інстанціях до пленума включно цілком незалежно від палати панів. Комісія представників обох палат моглаб бути потрібна, колиб виявили серіозні ріжниці між обома проектами.

Бажане правительства, щоб в проектованій Зайдлером комісії були заступники всіх націй, заслуговує розуміє ся на найбільше признане. Але і в парляментській комісії заступлені всі нації Австрії і ледви, чи в порівнюючи невеликій позапарляментарній комісії Українці будуть заступлені красше ніж в досить численній парляментській комісії реформи конституції.

Заступництво всіх націй в комісії для реформи конституції є першою і найнеобхіднійшою передумовою її праці Але для того щоб праця пармяменту народів Австрії над реформою її конститутції була успішною потрібно, щоб і в другім чиннику державного співробітництва — в правительстві, були також представники всіх націй Австрії.

Перший крок провізоричного правительства Зайдлера показав, що воно не є в стані виконати такої великої справи, якою є реформа конституції. Сучасне правительство вважає себе провізоричним, а справа яку вона починає, потребує для свого виконаня досить довгого часу. Зміна-ж правительства в часі, коли вже реформа конституції буде початa і значно посунена наперед сильно спинилоб переведене цілої реформи.

Для гармонійної роботи парляменту з правительством в справі реформи конституції та инших важних справах потрібно, щоб воно було складено на тих-же самих основах, що й парлямент — на ґрунті участи в нім представників всіх народів Австрії. Зреформоване правительства повинно іти попереду реформи конституції.

ГУГО САЛЮС.

Слава.

(Кінець).

При сій лектурі застав його раз його приятель, усіх малярів що до знаня і слави перевисшаючий маляр Ліхтнер. Він сейчас спостеріг розстрій поета і спитав його, що йому бракує. І ось як Ергарт спершу вагаючись, відтак з чим раз більшою отвертістю і огірченем відкрив йому свою душу, тоді із зрозумінем засміяв ся великий мистець, стиснув поетови руку і сказав опісля в свій погідний спосіб: „Ти доперва так далело Ергарт? Се я вже давно маю за собою! Таж усі ми се переживаємо, чи ми походим ось з Лейтенаву чи з Відня, з Поземукля чи Гамбурґа! Ми ніколи не є вдоволені нашою вітчиною, а вона ніколи нами! Отже ти ще сього не перебув? Так ти маєш доперва тепер в руці вагу, на якої одній важці лежить цілий признаючий світ, величезна куля світа, яка голосить твою славу, коли тимчасом на другій важці лежить ся порошинка, ся тінь порошинки, то Лейтенав, яке тебе не признає, а все-ж таки виходить тобі як раз на се, що ся важка з порошинкою держить рівновагу з тамтою! Ох ти завидливий молодий служителю штуки, ти велика дитино! Який старий я є в порівнаню до тебе, коли я вже все те перебув перед многими роками! Так, так, я знаю, ти маєш ще в Лейтенав свою матір, тій не пожалував би ти признаня і радісного відгуку її земляків ізза твоєї слави! Вона і так вірить в тебе, се тут ні причім. Але послухай мене: Ти хочеш тепер тут за пустари недалеко мого будовати свій власний дім, тож я хочу тобі доказати, що я є твоїм приятелем! Ми поїдем оба разом до Лейтенав, я хочу тобі там для твоєї салі намалювати образ твоєї вітчини, яку ти певне вважаєш за найгарнійший кусник землї, який тільки є. Чому, ти сумно всміхаєш ся? Чи твоя вітчина зовсім не гарна?“

„Ні, гарна вона справді не є!“ відповів тихо поет, „по малярськи гарна певне не є із своїми вуглянними закопами та коминами, із своїми одноманітними домами і сірим без стилю костелом, гарна вона не є! Однак мусить воно лежати в земли, тут в тім мусить бути таємний чар, який мене не пускає, який кличе мене до дому. Хто знає чи не булоб найрозумнійше, колиб я свій дім побудував в моїй вітчині, на тій земли, яка мене не пускає, до якої я раз належу. Тоді вони повірили-б в мене!“

„Добре!“ сказав маляр, „їдемо в найблизшім тижни до Лейтенав! Такі недуги не треба задавнювати, коли є ще обовязки зглядом себе і світа! Їдемо!“

Так воно і стало ся. Оба великі мистці Ліхтнер і Ергарт, слава і гордість Німеччини, представники німецької штуки і німецького духа перед цілим світом, поїхали до Лейтенав, до гірницького і шкільного міста Лейтенав, і прожили там кілька тижнів. Ергартова мати віджила порядно, коли могла для обох господарити і варити, для обох добрих і звичайних людий, які так просто і сердечно говорили з нею, про все розмовляли з нею, тільки не про свої таємні думки і почуваня, про свою штуку. В тижневнику незабаром появило ся звідомлене, що славний маляр Ліхтнер із сином помершого Ергарта перебуває в Лейтенав, щоби сю гарну околицю — якої саме в Берліні не стрічає ся, додав догемний звіт — своєю кистю схопити на полотно. Ліхтнер вишукав собі над кладбищем куточок, звідкіля малював місточко, так, що і грібницю Ергартів було видно, а Ергарт понурений в мріях і думках ходив по місті і чув як в його души кільчила ся і виростала різдвяна містерія, штука на рідній основі, в якій опять віджили всі його дитячі спомини і молодечі мрії, яка набирала в нім чимраз сильнійшої могутности і постати, та сповнила його цілого. Вона обвивалась довкола одного лейтенавського народного переказу, який він пригадував собі із своєї молодости. Ради сього народного переказу відвідав він одного дня також мійського писаря Кельнера, тутешнього поета, з ним то говорив про переказ, і той дав йому також виясненє про се, дуже совісно і як слід, однак він не розумів Ергарта, як йому поет натякнув, як гарний, як символічний є той переказ, він спротивив ся запальчиво великомійському поетови, коли той порівнав його з иншим переказом: „Оба цілком певне не мають нічого спільного!“ закликав схвильований Кельнер, „ні, се не є слушно, се не йде, я знаю се цілком певно, я розпізнаю ся в тім, тут не треба вносити замішаня, хай як далеко сягає те, що молоді панове називають поетичною свободою, та щоби вони не поривали ся до таких рідних тем.

Тоді Ергарт поглянув довго на него, він мав нараз почуте: Так пане Кельнер, Ви дійсно

Події на Україні.

Вже від довшого часу доходять щораз то більше трівожні вісти про події, що коять ся на російській Україні, а з вісток тих виплиavає наглядно, що революційне тимчасове правительство російське у відношеню до української справи перейняло всі традиції бувшого царського правительства і хоть під напором несподівано могутнього українського руху, робило деякі уступки, всеж таки воно далеке, щоби признати слушні домаганя українського народу.

Як недавно донесли часописи, Центральна Українська Рада в Київі постановила вислати в Петроград окрему делеґацію, якої завданем було представити тимчасовому правительству бажаня і домаганя в справі будучого ладу на Україні.

Делеґація прибула в Петроград і відбула під проводом Щепкина нараду, в якій брали участь товариші міністра внутрішних справ Урусов і Авінов, полковник Туган-Барановський, юрист Лазаровський і проф. Котляревський.

Опісля тов. міністра внутрішних справ Д. Щепкин реферував справу тимчасовому правительству.

Правительство — як з його поведеня в послідних часах можна було і здогадуватись — заняло супроти українських домагань відмовне становище.

В своїй відповіди правительство передовсім піддає в сумнів правосильність і компетенцію Центральної Української Ради. Тому, що Рада не вибрана шляхом всенародного голосованя, тимчасове правительство не уважає її висловом волї всього українського народу. Тому по його думці з формальних і фактичних причин справу автономії України можуть порішити лише установчі збори (конституанта).

Таку постанову приняло російське правительство одноголосно. Таксамо не згодилось воно на виділене 12-ьох українських ґуберній з окремими комісарами на чолї адміністраційної управи. Що до справи самостійного українського війска, то малиби остати в силї лиш дотепер видані розпорядженя міністра війни.

Свою відмовну відповідь кінчить революційне правительство фразою, що воно признає національні окремішности і своєрідні умови житя України та конечність розвязки сеї справи, яка в цілости належить до установчих зборів.

По одержаню тої відповіди Центральна Українська Рада відбула ряд засідань, на яких постановила з ще більшим напруженем сил вести далї орґанізацію українського руху та приступити сейчас до заложеня основ автономного ладу на Україні.

Яким ходом підуть дальші події на російській Україні годі предвидіти серед нинішних скомплікованих обставин. Одно є певне, що несподіваний, а прецінь такий сильний, свідомий і пляновий український рух не спинить ся в дорозї, а український нарід в межах Росії своєю власною силою, без підмоги зовнішних визвольників виборе собі йому приналежні права і умови для свойого істнованя і розвою.

Рескрипт про рівне виборче право в Прусах.

БЕРЛЇН. (Бюро Вольфа). Король видав до президента державного міністерства отсей рескрипт: Після звіту мого міністерства, зложеного по мисли мого рескрипту з 7. цвітня с. р., постановляю отсе в його доповненю, що проект закона, який мaє ся предложити Соймови монархії до ухвали в справі зміни виборчого права до Сойму — має бути опертий на підставі рівного виборчого права. В усякому разї предложене мaє ся внести негайно, щоб будучі вибори могли відбутись після нового виборчого права.

Поручаю вам зарядити, що в тім ділї потрібне.

Велика головна кватира, 11. липня 1917.

Вільгельм.
Бетман Гольвеґ.

Баварський голос про внутрішну крізу в Німеччині.

В дискусії про теперішню німецьку внутрішну крізу забрала голос між иншими також „Bayrische Staatszeitung“, яка в оногдішній вступній статї пише:

Кождий безсторонний чоловік, що знає наше конституційне житє та партійні відносини, мусить признати, що введене в Німеччині парляментарної системи, се неймовірність. На доказ того дневник наводить заяву Бісмарка, зложену на пленум союзної Ради дня 5. цвітня 1884 р. Перший канцлер Німеччини був тодї проти перенесеня прав союзних держав на відвічальне міністерство всеї Німеччини, бо правительство бачило-б в тому велику небезпеку для тревалости що лиш переведеного зєдиненя Німеччини, а установлене парляментарного правліня уважалоб початком упадку й розкладу німецького союза.

Та заява — кінчить „Bayr. Stsztg“ — має ще й тепер вартість і тому з найбільшою рішучістю треба відкинути з гори всякі реформи, що вдирають ся в німецьке конституційне житє.

Завершене крізи.

Димісія канцлера.

БЕРЛЇН (Ткб.). В парляментарних кругах подають як зовсім певну вістку, що канцлер Німеччини Бетман-Гольвеґ вручив цісареви просьбу о димісію. Нема ще певности, чи димісія буде принята. Впрочім і нинї ситуація ще не зовсім ясна.

БЕРЛЇН (Ткб.). В пресї бере верх переконане, що канцлерська кріза зближає ся до свого кінця. Ріжниця між бажанем внутрішних реформ і загального політичного веденя війни зазначує ся тепер щораз більше.

Як подає „Vossische Zeitung“, закиди в тій справі, які піднесено проти канцлера, є значною перешкодою для порозуміня сторонництв що до военних цілий.

Бетман-Гольвеґ вніс вчера пополудни прошене о звільнене його з уряду. Цісар застеріг собі рішене. Негайно має наступити іменоване посла Шпана з центра пруським міністром справедливости. „Lokalanzeiger“ є також гадки, що становище канцлера в послїдних годинах не скріпилось.

БЕРЛЇН (Ткб.). Загально очікують цісарського рішеня, яке западе імовірно по нинішній радї, тому теж перед полуднем в Соймі не було ніяких нарад. В коронній радї бере участь також наслїдник престола. Покликане його пояснюють загально тим, що нове унормоване відносин так глибоко сягати-ме в конституційне житє Німеччини, що наслїдком того цісар не хоче нічого рішати без будучого свого наслїдника.

БЕРЛЇН (Ткб.). Після „Vossische Ztg.“ виготовила президія центра до канцлера письмо, в якому заявляє, що полишене його на дотеперішному становищи булоб перепоною в заключеню мира.

В парляментарних кругах сумнівають ся в правдивости сего донесеня, бо хотяй в центрі та в нар.-ліберальній партії є проти канцлера сильні струї, то зазначують одначе, що в теперішній крізї ходить передовсім о систему, не о особу.

Війна.

Галич опорожнено.

БЕРЛЇН. Бюро Вольфа оголошує: На російському фронтї боєва діяльність дня 10. с. м. загально була слабша. В околиці Станиславова Росіяни хитаючись шукали стичности з нашими новими лініями.

Росіяни обсадили опорожнену місцевість Галич.

Ненадійні наступи в околиці Космача відперто. Російський огонь змагав ся хвилево лиш в околицях Бережан і Конюх та на зелїзничій лінії Львів-Броди.

Новий приказ Керенського до армії.

ЖЕНЕВА. Паризькі часописи доносять, що міністер війни Керенський оголосив новий приказ до армії, в котрім з огляду на теперішну офензиву жадає від російської армії строгійшої дисципліни і грозить тяжкими карами за незаховане дисципліни.

Перетомлене в російськім війську.

БЕРЛЇН. Після донесеня „Русского Слова“ дає ся запримітити між російськими фронтовими військами перемучене. Мирова пропаґанда не устала, а противно зискує щораз більше прихильників. Дневник пише, що в управі російської армії нема єдности.

Росіяни заповідають офензиву на румунськім фронтї.

ЛЮГАНО. Петроградський дописуватель „Stamp-и“ заповідає російську офензиву також на инших частях фронту, а передовсім на румунськім фронтї, де на думку дописувателя має бути так мало війська осередних держав, що про поважний опір не можуть думати.

Новий рід армат в російськім війську.

КОПЕНГАГА. „Русское Слово“ доносить про новий рід армат особливого технїчного удосконаленя в російській армії.

Нарід бажає мира.

ЦІРІХ. (Ткб.) В італійському парляментї промовляв соціяліст Казаліні за суспільними

рідний поет, поет для Лейтенав і окруженя! Радість сповнила його: Я є поетом для світа, о небеса, що за щастє, я є поетом для людськости!

Він відійшов наче в похмілю, він видів цілком докладно перед своїми очима постати своєї лейтенавської містерії, йому було, як коли-б він ніколи ще не обробляв глибшої теми, ніколи не висказав мудрійшої думки понад сю, на якій основувала ся ціла його різдвяна казка: що наші спомини молодости означають нашу вітчину, що наша вітчина цілком не коло нас, але лиш в нас жиє, — ту правдиву буденну гадку, якої мудрість одначе кождий творець, як кождий иньший досвід, також наперед на собі самім мусить пережити, щоби перемогти її. Одначе довкола сеї думки в Ергартовій містерії гуртувало ся повно дійсно живучих людий, людий з мясом і кровю, з бажанями і пристрастями, які він лиш потребував начеркнути, щоби зробити їх вічними. І ще цілком не минув час, який оба мистці-приятелї визначили собі на побут в Лейтенав, як уже ніщо не держало Ергарта в його вітчині. Він мусів назад вертатись до Берліна, він хотів працювати, його штука пригнітала його, він мусів мерщій поглянути до свого улюбленого стола до писаня, в свою гарну велику кімнату, де працював, щоби зачати писати. Обіймив свою матір, до свого приятеля Ліхтнера, який ще кілька днів потребував до викінченя свойого малюнка, сказав лиш: „Ти мусиш вибачити, я не можу тут довше остатись, я мушу працювати!“

Тодї йому у слїд всміхнув ся Ліхтнер добродушно і вдоволений; він цілком згоджував ся на се, що його приятель лишив його тут самого, в тім гнїздї; тішив ся своїм образом, і знав, що Ергарт тепер був вилїчений.

І се був гарний порив його серця, коли під весну зроблені перші скиби лопатою під новий дім його приятеля Ергарта, що Ліхтнер казав привезти під будову цілий, великий віз повен лейтенавської землї, що він привів поета до сього горба лейтенавської землї і майже торжественно сказав:

„Видиш Ергарт, тут я казав привезти з твоєї вітчини для твого нового дому землї. Се є символїчний дар!

Твоя штука є майже скінчена, ти читав менї її, і вона є гідна тебе. В осени ти будеш святкувати свою славу, голосне признане цілого, широкого світа, як далеко сягає він довкруги Лейтенаву, вже в твоїм новім, гарнім домі, який стоїть на лейтенавській землї. Лейтенавська земля оказала ся тобі вдячнійшою чим лейтенавські люди; в тій земли, ти сам сказав менї се в лїтї тамтого року, лежить таємний чар; той чар промовляв через усї ті роки цілком виразно з твоїх творів голосами твоїх предків і твоїх лейтенавських приятелїв молодости, яких небудь ти також доторкав ся тем. І той таємний чар, любий друже здай ся на се, той буде також ділати дальше!“

З німецької мови переклав:
Іван Віктор.

реформами в користь пролетаріяту. Він висказав переконане, що італійське правліне покине експанзивні тенденції та вставить ся у союзників, щоб приспішити мир, бо подавляюча більшість італійського народу не бажає так нічого, як найскоршого заключеня мира.

Клерикальний посол Льонґінетті заявив, що його сторонництво занимає посереднє становище між партіями, які бажають за всяку ціну мира, зглядно війни. Те посереднє становище спонукує його напімнути правительство, щоб на терпіня народу не замикало очий.

Ворожі літаки над Царгородом

ЦАРГОРОД. В ночи на 10. липня перелетіли два ворожі літаки над Царгородом. Вони кинули бомби на кілька місць, але не зробили ніякої шкоди.

Голяндська преса про російську офензиву.

АМСТЕРДАМ. Військовий співробітник „N. Rotterd. Courant“ так обговорює російську офензиву: З теперішних боїв відносить ся вражіне, що Росіяни віднесуть в теперішній офензиві деякі теренові успіхи, але помимо того всьо остане при старім. Загальний стан змінить ся тільки незначно, а може й зовсім не змінить ся.

Без сумніву, що Росіяни будуть старати ся поширити зроблений вилім, може їм вдасть ся поробити нові виломи, але ясно, що переломане східного фронту прийшло би їм дуже трудно.

Конференція коаліції в справі мирових умов

АМСТЕРДАМ. В Палаті громад зажадали поясненя в справі проекту скликаня конференції коаліції про воєнні цілі. Льорд Цециль заявив у відповіди, що російське правительство зажадало скликаня конференції держав почвірного порозуміня для обговореня мирових умов.

Анґлійське правительство порозуміло ся з правительствами коаліції. Ті переговори ще не покінчені.

Воєнні цілі вільномулярів.

ЖЕНЕВА. В Парижи радить конґрес вільномулярів з країв коаліції і невтральних. Ціль конґресу обговорити проекти утвореня союза народів. На вступі нарад перевів конґрес ухвалу що до мирових умов, жадаючи: Звороту Альзациї і Льотаринґії Франциї, утворене незалежної Польщі і чеської держави та визволеня й получення народів, що остають під правлінем династії Габсбурґів. (Про народи, що стогнуть під гнетом держав коаліції, благородні масони якось призабули...).

Реорґанізація румунської армії.

ЦІРІХ. „N. Zür. Ztg.“ довідує ся, що минувшого місяця управа румунської армії розвинула горячкову діяльність і цілковито зреорґанізувала армію, котра з початком січня була в передодни розкладу. Від хвилі великого відвороту на Волощині румунське військо основно переображено. Природно, що нечувано прискорена реорґанізація коштувала величезні суми. Французькі інструктори виконали працю титанів, заки змогли привернути карність і вправити здеморалізоване військо, та трудности прокормленя і ґіґієнічні відносини ще не поліпшили ся.

Втрата Галича.

Вістка про обсадженє Росіянами Галича зробила у Відни велике вражіне. Всі оцінюють там належно повагу ситуації.

В Китаю.

АМСТЕРДАМ. До Algemeen Handelsblad доносять з Льондону: Републиканські війська окружають Пекін, Посли чужих держав старають ся перевести піддане перебуваючих в місті прихильників цісаря без проливу крови.

Успіхи підводних суден.

БЕРЛІН, (Урядово). Нові успіхи підводних суден: На північній видівні війни затоплено 24,500 тон брутто.

Промова радника Двора Ол. Барвінського,

виголошена в розправі над буджетовою провізорією в палаті вельмож. дня 29. червня 1917 [1]).

Висока палато! Я не мав наміру промавляти в сій політичній розправі, тому що маємо перед собою тимчасове правительство і задля того вважаю невідповідним у сій хвилі подавати проґрамові заяви або розгляди. Я просив о слово лише в тій цїли, щоби відповісти на один уступ промови речника у вчерашній розправі, котрого докладної основи не знаю, лише з витягу в „N. Fr. Presse“. Маю тут на думці промову Й. Е. Дра Білінського. На жаль був я приневолений вчера бути на засіданю українського парляментарного клюбу і тому не міг прислухуватись тут сій розправі. Й. Е. Білінський, як з дневникарського звіту вичитую, говорив також про державно-правне становище новобудованої Польщі і висловив бажане, щоби до сеї Польщі під володарством нашого цісаря була прилучена також Галичина. В останних часах в державній раді, а також в дневниках богато говорено про самоозначене народностий. Се право самоозначеня застерігали для себе рішучо також Поляки, позвольте отже що й ми Українці, — а я маю честь тут представити ся яко заступник українського народу — також собі застерігаємо право самозначеня. Галичина дістала ся Австрії в першім розборі Польщі яко часть колишних руських князівств, Галицького і Володимирського, (Галичина і Володимирія) на основі давної приналежности до Угорської корони. Галичина заселена двома народами, польським і українським, а нашого народу ніхто не питав в справі прилуки до Польського Королівства.

Треба тут згадати, що польське дневникарство позваляє собі так часто говорити про український нарід яко про несвідому етноґрафічну масу. Також в ділі виданім в останних часах в німецькім і французькім язиці одним членом сеї високої палати находять ся про український нарід на недостаточних і баламутних інформаціях оперті погляди. Події з останних часів у Росії, а особливо на Україні, стають доказом, як безосновні є такі погляди. Хто предметово слідить за тими подіями, мусить се признати самообманом, коли говорить ся про Українців яко про етноґрафічну несвідому народну масу. Український нарід є вже свідомий і домагаєть ся і для себе права самозначеня.

В сучасній світовій війні український нарід поніс дуже великі жертви. Українське населене було виставлене на перший і найсильніший напір ворожого наїзду і потерпіло найтяжші втрати та понесло жертви крівавої війни а іменно не тільки втрати матеріяльні, майна і статку, але й в моральнім зглядї Українці потерпіли страшні страданя і нечувані знущаня. Досить згадати, що вельми поважаний член сеї палати перемиський епископ, Є. Е. Константин Чехович наслідком драконського поступованя російських самовладців умер несподіваною смертю яко вірний і перенятий саможертвою син католицької Церкви і українського народу, та й що Є. Е. митрополита ґр. Шептицького вивезено до Росії, де царські гнобителї з ним вельми жорстоко обходили ся і над ним знущали ся за те, що мав відвагу взивати своїх вірних до вірности і преданности Апост. Столиці і достойній Габсбурській династії. Лише упадкови царського деспотизму треба приписати, що нашого високодостойного князя Церкви не постигла сумна доля присуджена йому російськими деспотами, так що в найблизшім часі буде міг знов взяти керму нашої Церкви у свої руки. Можна сподївати ся, що в найблизшій будуччині будемо могли тут серед нас повитати нашого архієрея.

Але крім того в Росії держать значне число священиків, професорів, краєвих інспекторів шкільних і иньших членів української народности, котрих насильно там вивезено з Галичини, яко закладників. Обовязком правительства подбати о се, щоби як найскорше уможливити їм поворот звідтам.

Вертаю тепер до властивої справи і позволю собі на виводи И. Е. д ра. Білінського заявити, що бажанем українського народу є остати в безпосередній злуці державній з Австрією під скиптром нашого улюбленого цісаря і короля.

Значінє Галичини оцінено доперва в останних часах. Ми дуже добре знали вартість сего краю, але в тутешних кругах говорено часто про Галичину, яко край пасивний, котрого не можна буде задержати. Тепер виявило ся. що сей край є богатою коморою, не лише для Австрії але й для Німеччини. Бажаємо отже, щоби також занятї Москалями области Галичини вернули знов до Австрії. Бажаємо безпосередньої державної прилуки Галичини до Австрії, а також тих областий, про котрі я щойно згадав, де И. Величність наш цісар ще яко архікнязь перебував якийсь час і мав нагоду впевнити ся про вірність українського народу.

Маємо переконане, що під славним володарством И. Величности здобудемо собі також наші народні і культурні права і в тісній державній злуці з Австрією під достойною династією Габсбурською і скиптром нашого цісаря і короля добудемо собі достойне сонячне місце.

[1]) Подаємо сю промову на основі стеноґрафічного протоколу, щойно тепер виданого. Замітно, що „Діло“ вже трома наворотами накинуло ся на бесідника з нагоди сеї промови, хоч мало тільки клаптик з неї поданий кореcп. бюром. Коли справді ся промова така як її осуджує „Діло“, то цікаво й се, чому „Діло“ мовчить про другого члена палати вельмож, котрий повинен би був доповнити сю промову тим більше, що „Діло“ свого часу запевняло, що його голос буде в палаті вельмож гомоніти на всю Европу. Ред.

Державна Рада.

Як перша точка стояв на порядку дневнім нинїшного засїданя звіт комісії для справ державних функціонарів про прагматику для учителів. Звітник представив зроблені комісією поправки, дякував правительству за прихильність та просив о приняте закона. Управитель міністерства просвіти п. Цвіклїнський поручав палаті приняти закон, причім говорив про уліпшеня, які за згодою правительства пороблено в комісії. Особливо старано ся зарадити нужді суплентів.

По промові ще кількох бесідників принято закон в другім і третім читаню.

НОВИНКИ.

— **Високе відзначенє.** Полевий курат о. Тома Ткачук, зістав відзначений за хоробре поведене супроти ворога на італійськім фронті, лицарським хрестом ордера Франц Йосифа з воєнною декорацією і мечами.

Є се четверта з ряду воєнна декорація, які здобув собі своїм пожертвованем на ріжних фронтах, сей ревний український полевий духовник.

— **Митрополит Шептицький в Стокгольмі.** До редакції „Шляхів“ — як доносить „Діло“ — наспіла телеґрама від п. В. Бандрівського зі Стокгольму слідуючого змісту:

Вашого кореспондента приняв нині митрополит ґр. Шептицький, котрий приїхав саме сюди з о. дром Боцяном, секретарем Гоцьким і сповідником о. Гродським. Митрополит їде сам просто до Риму через Берлін і Швайцарію. Наслідком довгої неволї і шикан, які витерпів при переході через російську границю, виглядає Митрополит блїдо і втомлено. Що-до будучности української справи в закордонній Україні має Митрополит найліпші надії. Через місяць Митрополит сподіваєть ся бути у Львові.

Ідентичну телеґраму — як довідуємо ся з „Neue freie Presse“ дістав зі Стокгольму і посол Василько з тою ріжницею, що через місяць Митрополит сподіє ся бути у Відни а не у Львові.

— **Виїзд посла Дашинського до Штокгольму.** Посол Дашинський відїхав 7. с. м. до Штокгольму, щоби взяти участь в нарадах з голяндсько-скандинавським комітетом.

— **Прощенє всім!** Одно з останних чисел „Arbeiterzeitung“ містить під наведеним заголовком передовицю, в якій звертаєсь з горячим апелем до цісаря о уласкавлене убийника ґр. Штірка — дра Фридриха Адлера. Статя зазначує, що убийство ґр. Штірка було з чисто політичних мотивів, отже і на нього повинна простягати ся політична амнестія монарха. Редакція заносить свій апель в імени всіх робітників Австрії, заявляючи, що уласкавленем Адлера зєднає собі монарх велику вдячність цілого робітництва.

— **Зміни на начальних становищах в Галичині.** Ходять чутки, що невдовзї мають наступити зміни на становищах віцепрезидента кр. дирекції скарбу, віцепрезидента дирекції галицьких почт і президента східно-галицького висшого суду.

— **Новий президент Китаю.** Часописи доносять, що державний департамент в Вашинґтоні дістав вістку, що в Китаю привернено демократичне правительство і що новим президентом є Фен Куечен.

— **Уніятський епископ на Україні?** Вже вдруге доносять часописи про іменоване о. Фйодорова уніятським епископом на Україні. „Matino“ іменно пише, що Митрополит Шептицький мав вже навіть висвятити о, Фйодорова на епископа і додає, що на Україні переходять православні масово до католицької церкви. В іменоване о. Фьодорова нашим Митрополитом на епископа в Україні ми не віримо. О. Фйодоров, відомий нам із свого побуту у Львові, є великоруським шовіністом і був ревним патроном наших русофілів, Годі, щоби такого чоловіка робив Митрополит епископом для Українців. Хиба для великоруських старообрядців?

— **Упадок з висоти 16 метрів.** Передучера впав через необережність з даху костела св. Елисавети у Львові в часі зниманя мідяної бляхи один жовнїр на брук з висоти 16 метрів. Нещасливий чудом увійшов смерти, але відніс зате тяжкі внутрішні контузії. Стан його грізний.

— **Заборона вживаня алькоголю в Америці.** З Нового Иорку доносять: Сенат ухвалив 25 голосами проти 40 заборону алькоголю з виїмком вина і пива. Мають ся рівнож завести в Америці цензуру листів і телеґрам.

— **Вигляди на жнива в Угорщині.** Комісар для виживленя Курти заявив одному редакторови, що як попереднього року, так і тепер Угорщина буде заосмотрювати армію в хліб. Вислід жнив жита і пшениці також сього року добрий, слабше представляєть ся овес і ячмінь.

— **Японія а Ватикан.** „Secolo“ доносить що до Риму їде осібний післанець, котрий має навязати дипльоматичні зносини Японії з Ватиканом. Ціль сих зносин скріпити в Ватикані становище коаліції.

— **Польське Коло в справі Литви і Волиня.** На сьогоднішнім засіданю пeльського Кола ухвалено внести на засіданю Палати послів інтерпеляцію в справі відносин на Литві і на Волини.

— **Дорожняний додаток для учителів.** В парляменті зявила ся сими днями депутація галицького народного учительства, яка добиваєть ся признаня для учительства дорожняного додатку. Депутації сказано; що правительство схиляєть ся признати краєвому Виділови значнійший фонд на ту ціль.

— **Посол Кльофач на свободі.** „Arb. Ztg.“ доносить, що слїдство проти п. Кльофача застановлено. Иого в суботу випущено на свободу.

— **Три тисячі яєць в приватнім домі.** Поліція в Кольонії обложила арештом в однім приватнім домі три тисячі яєць. Показало ся, що того числа найбільше 250 можна було ще ужити, а решту, як зіпсовані, треба було віддати для безрог.

— **Урухомлене румунських копалень нафти.** „Vossische Ztg.“ доносить з Букарешту: Почата в лютім експльоатація румунських копалень нафти дає щораз більші скількости нафти і побічних продуктів ропи. Доцільна праця господарського штабу військової адміністрації зуміла привернути до давного стану те всьо, що в листопаді 1916 р. під проводом полковника Томаса, анґлійського військового аташе в Букарешті, а при помочи двох нафтових підприємців, Мартензона і Сімпзона, перебраних за анґлійських офіцирів, знищено в копальнях і рафінеріях. З початку здавало ся, що урухомлене копалень є неможливе, але вже в лютім відбудовано один шиб. Відтоді почала ся плянова відбудова копалень і рафінерій. Румунське населене брало радо участь в праці коло відбудови нафтового промислу і ніколи не забуде факту, що американська компанія Рокефелера дістала 40 міліонів відшкодованя від румунського правительства під напором коаліції, зате румунські товариства нічого не дістали.

— **Українська республика** — під таким заголовком принесла „Reichspost“ з 11. с. м. передовицю Володимира Калиновича.

— **Стан засівів і вигляди жнив в Росії.** Тимчасове правительство зібрало всї статистичні дані що до стану збіжа і виглядів будучих жнив в цілій Росії. З тих відповідних даних виходило би, що стан менше вдоволяючий є в 77 округах, середний в 48 округах, лихий в 29 округах, вдоволяючий в 221 округах, добрий в 57 округах. Весняні засіви не конче добрі з приводу приморозків в місяци маю.

Бібліоґрафія.

Як 4—6 число Всесвітної Бібліотеки появились Драматичні твори Олександра С. Пушкіна в перекладі, з предмовою та поясненями д-ра Івана Франка. Зміст: 1) Борис Ґодунов, 2) Сцена з „Фавста“, 3) Скупий лицар, 4) Моцарт і Салієрі. 5) Камяний гість, 6) Бенкет у часї чуми, 7) Русалка. Сторін 37 + 246. Ціна 3 кор.

ОПОВІСТКИ.

Пятница, дня 13 липня 1917.

Нині: 13. липня гр.-кат. Соб. 12 Апост. римо-кат. Марґарети.

Завтра: 14. липня гр.-кат. Косми і Дам. римо-кат. Бонавантура.

○ **Старшина Укр. Пед. Кружка** ім. Т. Шевченка в Жовкві подає отсею до відома всїх інтересованих, що з новим шкільним роком, зн. по феріях, відтворить ся в Жовкві бурсу для української шкільної молодіжи. Хто би рефлектував на принятє, зволить внести поданя до дня 15. линяя, адресуючи до „Народного Дому“ в Жовкві. Услїдя, по причині відомої, з дня на день зростаючої дорожні, подасть ся на письмі з повідомленем принятя до бурси. — За Старшину: о. Ст. Білинський, голова.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 12. липня

На східнім фронті:

В Румунії і в Карпатах нічого важного. На полудне від Днїстра Росіяни дійшли аж до нашого становища над Лімницею. Під Калушем вивязали ся борби на західнім березі ріки.

Над Стоходом на північ від зелїзниці Рівне-Ковель відперто наступ Росіян.

На Італійськім фронті:

У відплату за навідане Ідрії італійськими летунами, австро-угорська ескадра літаків обкинула успішно бомбами двірець і просторий табор бараковий під Чівідаля. На малім Коль Брікон вчера рано наші підїзди вдерли ся до ворожого становища, знесли залогу, висадили у воздух велику скількість італійської амуниції і вернули з бранцями.

На південно-східнім фронті:

Не було зміни.

Шеф Ґенерального Штабу.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.